

Spis treści

Wykaz skrótów używanych w tekście monografii	IX
Wstęp	1
ROZDZIAŁ 1. Odporność przyrodnicza oraz jej znaczenie w adaptacyjnym zarządzaniu środowiskiem	3
1.1. Zagadnienie odporności w ujęciu różnych dyscyplin naukowych	3
1.2. Statyczne i dynamiczne podejście do odporności przyrodniczej – odporność inżynierska oraz ekologiczna	14
1.3. Strukturalno-funkcyjny wymiar odporności przyrodniczej – odporność ogólna oraz specjalistyczna	17
1.4. Przegląd pojęć naukowych powiązanych z zagadnieniem odporności przyrodniczej	19
1.5. Relacje między odpornością środowiska oraz jego podatnością, adaptacją do zmian i transformacją	22
ROZDZIAŁ 2. Konceptyjne podstawy adaptacyjnego zarządzania środowiskiem	27
2.1. Podejście systemowe w badaniach środowiska przyrodniczego, ze szczególnym uwzględnieniem jego odporności	27
2.1.1. System przyrodniczy	28
2.1.2. System społeczno-ekologiczny	37
2.1.3. Kompleksowy system adaptacyjny	38
2.1.4. Dynamika systemu oraz jego adaptacja do zmian	40
2.1.4.1. Cykle adaptacji do zmian	40

2.1.4.2. Pętle rozwoju oraz uproszczone cykle adaptacyjne	43
2.1.4.3. Hierarchia cykli adaptacyjnych	45
2.1.5. Sprzężenia zwrotne, progi odporności oraz reżim systemu	46
2.2. Koncepcje: zasobów przyrodniczych, potencjałów środowiska oraz usług ekosystemowych	50
2.3. Rozwój zrównoważony i jego wymiar ekologiczny	62
2.4. Zarządzanie środowiskiem oraz zarządzanie adaptacyjne	71

ROZDZIAŁ 3. Prawne uwarunkowania adaptacyjnego zarządzania środowiskiem

77

3.1. Ochrona zasobów przyrodniczych	80
3.2. Planowanie w zarządzaniu środowiskiem oraz udział społeczeństwa w tych procedurach	92
3.3. Finansowanie ochrony środowiska oraz gospodarowania jego zasobami	98
3.4. Organizacja i nadzorowanie w zarządzaniu środowiskiem	100
3.5. Dostęp do informacji o środowisku	107
3.6. Wybrane problemy funkcjonowania prawa w praktyce zarządzania środowiskiem w Polsce	113
3.6.1. Problemy zintegrowanego zarządzania środowiskiem	113
3.6.1.1. Integracja terytorialna	113
3.6.1.2. Integracja programowa	113
3.6.1.3. Integracja organizacyjna	114
3.6.1.4. Integracja w sferze społecznej	115
3.6.2. Problemy ochrony ładu przestrzennego, spójności ekologicznej i walorów krajobrazowych	116
3.6.3. Problemy skutecznej ochrony przyrody	117
3.6.4. Problemy osiągania oczekiwanych parametrów jakości środowiska	121

ROZDZIAŁ 4. System adaptacyjnego zarządzania środowiskiem na poziomie regionalnym

123

4.1. Region jako jednostka organizacyjna zarządzania środowiskiem	123
4.2. Główne założenia oraz czynniki kształtujące proces zarządzania środowiskiem oraz jego odpornością	130
4.3. Model systemu adaptacyjnego zarządzania środowiskiem	143

Rozdział 5. Diagnozowanie komponentów systemu adaptacyjnego zarządzania środowiskiem w skali regionalnej

153

5.1. Komponenty przyrodnicze	154
5.1.1. Przyrodnicze zmienne kluczowe oraz sprzężenia zwrotne w systemie zarządzania adaptacyjnego	154

5.1.2. Różnorodność biologiczna	201
5.1.3. Modułowość i łączność w systemie przyrodniczym	212
5.2. Komponenty pozaprzyrodnicze oraz ich rola w systemie adaptacyjnego zarządzania środowiskiem	220
5.2.1. Policentryczność, ciągłość oraz kompleksowość systemu zarządzania	220
5.2.1.1. Komponent administracyjno-prawny	221
5.2.1.2. Komponent polityczno-programowy	232
5.2.2. Efektywność, innowacyjność oraz partycypacja w procesie zarządzania	249
5.2.2.1. Komponent ekonomiczno-gospodarczy	250
5.2.2.2. Komponent społeczno-informacyjny	264
Podsumowanie	271
Summary	277
Literatura	283
Wykaz przepisów prawnych	317